

GRUP DE DIÀLEG 12. PAISATGE, URBANISME I DESENVOLUPAMENT TERRITORIAL EN TEMPS DE CRISI: REPTES I OPORTUNITATS

Eixos temàtics del diàleg

1. Paisatge i polítiques públiques: luxe o necessitat?
2. Paisatge i urbanisme: concurrència o complementarietat?
3. Paisatge i turisme: identitat o globalitat?
4. Paisatge i desenvolupament territorial: competitivitat o solidaritat?
- 5. Paisatge i noves tecnologies: real o virtual?**

Ponent: Pere Sala i Martí

Debat del 24 de juliol de 2013. Seu SCOT.

Participants:

*Jaume Busquets
Marina Cervera
Albert Cortina
Francesc González
Pere Sala
Ramon Serrat
Anna Zahonero*

PAISATGE I POLÍTIQUES PÚBLIQUES: LUXE O NECESSITAT?

ESTAT (IDEES FORÇA)

El balanç de aprovació del Conveni europeu del paisatge (CEP), l'any 2000, i la seva progressiva ratificació per part de diversos països europeus ha estat positiu. Tanmateix, els canvis que s'han produït durant els tretze anys transcorreguts fins ara fan aconsellable la seva revisió i actualització.

A Catalunya les polítiques de paisatge van dissenyar-se i començar a aplicar en un context de bonança econòmica, però la situació actual (crisi econòmica, incertesa social, transició cap a un nou sistema de valors...) és radicalment diferent. S'han desplegat els principals instruments de la Llei del paisatge, s'han identificat i caracteritzat els paisatges de Catalunya, i s'ha consolidat nacional i internacionalment l'Observatori del Paisatge.

La feina feta en l'àmbit del paisatge ha situat Catalunya com a referent a Europa en l'aplicació del CEP. Ara, però, no n'hi ha prou amb seguir aplicant pas a pas aquest conveni. En temps de crisi econòmica, com l'actual, es posen de manifest com mai el valor econòmic i productiu dels paisatges de qualitat i la necessitat de promoure'n una bona gestió.

Cal, doncs, potenciar estratègies basades en les enormes potencialitats que té el territori i els seus paisatges, orientades a potenciar la qualitat i l'excel·lència de cada lloc. La qualitat ha de ser la clau del desenvolupament econòmic sostenible, tal i com passa a Holanda, Noruega, Suïssa, Escòcia, o a regions europees com la Provença o la Toscana, on un entorn de qualitat és considerat un actiu imprescindible que reforça l'autoestima envers el lloc i en projecte imatge una imatge positiva, alhora que incrementa la competitivitat del territori.

ALTERNATIVES

Suggeriment (estratègies)

- **Adaptar** l'orientació i l'aplicació dels instruments de política de paisatge i de governança a la situació actual.
- **Afavorir** el manteniment, la restauració i la creació de paisatges productius de qualitat.
- **Anticipar-se** els canvis paisatgístics associats al canvi climàtic per tal de prevenir o atenuar els seus efectes.
- **Potenciar** els projectes i les actuacions de millora i valorització dels paisatges quotidians per tal que la població local s'hi pugui sentir identificada.
- **Promoure** la recerca i la innovació en paisatge com un factor que afavoreix l'economia intel·ligent, l'emprenedoria i la creació d'ocupació.
- **Enfortir** la sensibilització social, l'educació en paisatge i la cultura paisatgística de la societat.

Recomanacions

- **Revisar** els instruments i les estratègies en què s'han fonamentat fins ara les polítiques de paisatge a l'escala local
- **Orientar** els plantejaments generals que han caracteritzat els últims anys a les polítiques de paisatge cap a plantejaments i actuacions estratègiques i més concretes.
- **Aprofundir** en el debat sobre la funció que han de tenir les directrius de paisatge i valorar la seva transició des d'un caràcter general i territorial a un més concret i directe, explotant-ne el seu potencial efecte exemplar.
- **Repensar** el paper que han tingut fins ara els estudis i informes d'integració paisatgística.
- **Considerar** les oportunitats de les instal·lacions d'energia renovables en la configuració de nous paisatges de qualitat.
- **Eixamplar** el concepte de patrimoni paisatgístic amb la incorporació d'elements tradicionals (com ara els murs de pedra seca, les fileres arbrades, els paravents arbrats, l'estructura parcel·lària...) o del nostre passat recent (com ara els elements industrials o les obres públiques dels segles XIX i XX).
- **Explorar** les possibilitats de les xarxes europees i catalanes en l'àmbit del paisatge (compartir bones pràctiques, crear xarxes de suport, aprendre de l'experiència dels altres, etc.)
- **Preveure** formes de finançament públic que no depenguin dels pressupostos ordinaris sinó d'una recaptació impositiva específica.

Propostes

- **Traspassar** el paisatge de l'escala territorial a la local, que ni és suficientment contemplada en la Llei de paisatge, ni prou desenvolupada en la Llei d'urbanisme.
- **Completar** el procés d'inclusió de les directrius del paisatge als plans territorials parcials que actualment encara no en tenen.
- **Aplicar** criteris d'integració paisatgística a les intervencions a les que és objecte un paisatge (infraestructures, naus industrials aïllades, hivernacles, estacions de serveis, accessos urbans, etc)
- **Aprofitar** les instal·lacions de producció d'energies renovables per a la revalorització d'espais periurbans (polígons industrials i comercials, cobertes de naus o magatzems, àrees intersticials entre infraestructures, etc.) o per la creació de nous paisatges de qualitat en espais oberts.
- **Valorar** el paper de l'aprofitament de la biomassa en la gestió dels paisatges agroforestals i forestals que, com a conseqüència del seu abandó, demanen noves funcions i nous usos.
- **Explotar** les possibilitats del mecenatge i del micromecenatge com a procediments de finançament d'actuacions de valorització del paisatge.
- **Incentivar** la cooperació públic-privada per a ampliar les oportunitat de negoci i l'emprenedoria vinculades a la recuperació, la conservació o la millora del paisatge.
- **Destinar** un petit percentatge de la loteria nacional catalana a actuacions de millorament del paisatge, tal i com fan les loteries del Regne Unit o dels Països Baixos.